

Problematika výskytu vší ve školních kolektivech

V souvislosti s návratem dětí po prázdninách do školních kolektivů se tradičně vrací i problém zavšivení.

Problém je typicky vázaný na kolektivy předškolních a mladších školních dětí, odkud se pak přenáší do rodin, případně dalších kolektivů.

Jedním z diagnostických kritérií zavšivení a tudíž i důvodem k odvšivení, je fyzický nález živých lezoucích vší ve vlasech. Nález mrtvých nebo prázdných vaječných obalů (hnid) na vlasech není známkou infestace (zamoření parazity). Vší je kladou těsně k úponu vlasu, s vlasem pak odrůstají (vzdálenost hnid od kožního povrchu 1 cm odpovídá infestaci 1 měsíce – dle článku S. Poláškové, 2011). Vší sejmuté experimentálně a bez poranění z vlasů a ponechané hladovět, ztrácejí schopnost pohybu asi za 35 hodin při 18 °C a za 24 hodin při teplotě 26 °C. Avšak již v polovině této doby ztrácejí schopnost sát krev v důsledku dehydratace (dle článku V. Rupeše a J. Vlčkové, 2009).

Povinnosti zařízení či provozovny pro výchovu a vzdělávání vyplývají pro případy výskytu vší a samozřejmě i pro běžný provoz, ze zákona 258/2000 Sb., konkrétně § 7 odst. 1, ve spojení s příslušnými ustanoveními vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., v platném znění.

Škola musí informovat rodiče o výskytu vší ve svém zařízení včas tak, aby mohli rodiče efektivně zasáhnout. Informace o výskytu vší má zástupce školy od rodičů, případně si může infestace všimnout při práci s dětmi sám. Mimo tuto povinnost musí zařízení či provozovna pro výchovu a vzdělávání zajistit, aby byl prováděn řádný úklid, správně se manipulovalo s lůžkovinami a textilními ručníky dětí či žáků, které jsou aktuálně používány a rovněž aby bylo odděleně uloženo prádlo čisté od špinavého, které se následně správně pere, suší, případně žehlí. V rámci zamezení šíření vší v kolektivech se soustřeďuje zvýšená pozornost na údržbu a manipulaci s hřebeny, textilními pomůckami typu šátků či vybavením kadeřnických hracích koutků a uložení čepic, které by k přenosu mohly přispět. Nezbytné je zamezit situacím, kdy by si děti lehaly na jedno lehátko, půjčovaly si hřebínky apod.

V okamžiku, kdy má rodič informace o výskytu vší v kolektivu, měl by provádět důkladnou prohlídku hlavy dítěte v intervalu ne delším než dva dny. Pokud se výskyt potvrdí, tak je nutné prohlédnout i ostatní členy rodiny a provést samotné odvšivení a navazující kroky. K odvšivování je třeba používat k tomu určené přípravky. Opravdu je nutné důsledně se vyhnout použití nepovolených přípravků (které mohou být neúčinné nebo dokonce zdraví škodlivé) nebo tzv. lidových prostředků jako je petrolejový zábal atd. Při aplikaci vhodných přípravků je nutné dodržet návod, čili způsob a dobu aplikace. Správný způsob použití přípravku je nezbytný, protože zajistí, aby vší a jejich vajíčka byly vystaveny kontaktu s přípravkem ve vlasech při zachování správné koncentrace účinné látky. Tím bude zajištěna dostatečná účinnost přípravku a podstatně se zpomalí a oddálí vznik rezistence. Vzhledem k tomu, že většina insekticidních látek hůře působí na vajíčka (hnidy), je nutné aplikaci opakovat. Všechny tyto postupy jsou vždy popsány v návodu konkrétního přípravku.

S ohledem na rostoucí rezistenci na insekticidy ve světě však mohou mít některé komerční produkty snížený až nulový účinek. V takových případech se pak jako účinná metoda jeví mechanické vyčesávání, které se však hůře realizuje u hustých či delších vlasů. Vyčesávat se doporučuje po dobu 30 minut v celé vlasaté části hlavy, v maximálně 4 denních intervalech, a to po dobu nejméně 2 týdnů. Ložní prádlo, ručníky či oblečení se doporučuje po léčbě vyprat při vyšší teplotě, tj. 55 – 60 °C.

Bytové textilie přicházející do styku s vlasatou částí hlavy, lze ošetřit insekticidem na lezoucí hmyz. Hřebeny a jiné vlasové pomůcky je vhodné omýt a následně aplikovat insekticid.

Pokud postupy selhávají, tak je nejčastěji příčinou rezistence vši na chemické přípravky či nedodržení návodu. Dalším důvodem je skutečnost, že odvšivení nebylo provedeno v celém kolektivu ve stejnou dobu, což platí jak pro rodinu, tak i kolektiv školy apod. Tímto krokem lze efektivně předejít zpětnému přenosu vši hlavové na ostatní. Nutné je však zdůraznit, že je pro jeho realizaci nezbytná spolupráce školy s rodiči, respektive zákonnými zástupci všech dětí. Samotné zbavení dětí vši je povinností rodičů, nikoliv školy nebo samotných pedagogických pracovníků. V některých situacích může zasáhnout zdravotník.

Pokud svěří jakýkoliv krok v prevenci či zamezení šíření vši rodič pedagogovi formou informovaného souhlasu a za předpokladu, že s tím pedagog souhlasí, tak se musí vytvořit v prostředí školy k jejich realizaci potřebné podmínky. Například platí, že pro diagnostické vyčesávání je nutné použít pro každou osobu čistý všiváček, opakovaně ho lze použít pouze po řádném omytí mýdlem, následné dezinfekci a vysušení. K jednotlivým prohlídkám dětí by se mělo přistupovat po náležitém umytí rukou a hygienické dezinfekci rukou. K utírání rukou se musí používat jednorázový materiál, který je uložen v krytých zásobnících.

